

WERKPROGRAMMA 2019

Eerste jaar van het Samenwerkings-akkoord 2019-2022

METROPOOL REGIO EINDHOVEN

VOORWOORD

Dit is het werkprogramma voor 2019 van de Metropoolregio Eindhoven. Het is het eerste werkprogramma dat uitvoering geeft aan het Samenwerkingsakkoord 2019-2022. Dit werkprogramma wordt op 27 maart 2019 ter vaststelling voorgelegd aan het Algemeen Bestuur. De 21 gemeenteraden kunnen op het concept werkprogramma een zienswijze geven.

In dit werkprogramma is opgeschreven wat we in 2019 gaan doen om de ambities van onze missie te realiseren. Onze missie: *Het doel van onze samenwerking binnen de Metropoolregio Eindhoven is het handhaven en uitbouwen van het kenmerkende economische profiel van de regio, om op die manier het vestigings- en verblijfsklimaat voor onze inwoners en bedrijven te stimuleren. Het verbeteren van de leef-, verblijf- en werkomstandigheden van onze inwoners, bezoekers en bedrijven is daarbij de leidraad. Hoe succesvoller we in onze opdracht zijn, des te beter het is voor onze gemeenten, onze regio, ons land en de wereld daaromheen.*

We werken aan concrete en urgente opgaven binnen de thema's Economie, Mobiliteit, Energietransitie, en Transitie Landelijk Gebied. Om onze ambities te realiseren hanteren we als basisprincipes: slagkracht, eigenaarschap en vertrouwen. Op basis van deze principes werken we samen aan onze opgaven, vrijwillig maar niet vrijblijvend. We streven naar effectiviteit en efficiency en hebben een heldere rolverdeling.

Samenwerken vraagt behalve formele afspraken ook om een instelling van alle betrokkenen om van de samenwerking een succes te willen maken. We steken onze handen uit de mouwen en gaan graag hiermee aan de slag, doet u mee? Wij hebben er zin in!

Stijn Steenbakkers en Daan de Kort
Anke van Extel - van Katwijk en Marinus Biemans
Antoinette Maas en Mathijs Kuijken
Frans Kuppens en Tom van den Nieuwenhuijzen
John Jorritsma, Elly Blanksma en Frank van der Meijden

WERKPROGRAMMA 2019 - HOOFDLIJNEN VAN DE ACTIES

Economie

In 2019 gaan we:

- verbindingen leggen tussen de diverse gemeentelijke/ subregionale economische agenda's. We borgen de inbreng in de Brainportstrategie en de recente Brainport Nationale Actieagenda.
- input ophalen bij de 21 gemeenten voor het Jaarplan Brainport en delen dit met Brainport Development.
- innovatieve en economisch relevante projecten ondersteunen via het Stimuleringsfonds.
- vernieuwende structurele bedrijfsmatige activiteiten van individuele, kansrijke MKB-ondernemingen ondersteunen via de Adviesregeling SAR.
- binnen het thema Basiseconomie inzetten op het verkennen van nieuwe economische kansen/thema's die de Brainport Agenda versterken en nog niet in de regio worden opgepakt.

Energietransitie

In 2019 gaan we:

- een Regionale Energiestrategie (RES) maken samen met provincie, waterschappen en netbeheerder Enexis. De RES vormt een bouwsteen voor het omgevingsbeleid van gemeenten, provincies en Rijk, waarin integrale besluitvorming over de fysieke leefomgeving plaatsvindt.
- starten met het uitvoeren van de Regionale Energiestrategie. Vanuit het netwerk dat we hebben opgebouwd ondersteunen we gemeenten om initiatieven van de grond te krijgen. We delen kennis over ruimtelijke visies voor grootschalige wind- en zonne-energie. We ondersteunen en delen kennis over de projecten die al lopen of op stapel staan. We zorgen voor afstemming en coördinatie in de aanpak van gemeenten om te komen tot een verdere verduurzaming van de nieuwbouw en de bestaande bouw.
- de regio inzetten als testomgeving voor innovatieve concepten. De Metropoolregio Eindhoven zet haar gezamenlijke innovatiekracht in om de positie van koploper in de energietransitie waar te maken. We gebruiken ons netwerk om te komen tot testomgevingen voor innovatieve oplossingen, bijvoorbeeld bij eigen gemeentelijke gebouwen.

Mobiliteit

In 2019 gaan we:

- de verbinding van onze Metropoolregio met andere economische centra verbeteren (nationaal en internationaal). We brengen belangen van gemeenten in om regionale doelen te bereiken in gremia zoals SmartwayZ.NL, Stichting Brainport, BrabantStad, het bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport van het Rijk (BO MIRT) en de ontwikkeldag (bijeenkomst waar de regio en provincie afspraken maken).
- de bereikbaarheid in de regio verbeteren, met een slimme inzet van meerdere vervoersmodaliteiten en aandacht voor leefbaarheid, verkeersveiligheid en duurzaamheid en de koppelkansen met andere thema's. We voeren acties uit om de bereikbaarheidsagenda actueel en slagvaardig te houden, we bevorderen innovatieve oplossingen. We zorgen voor een 'Uitvoeringsprogramma 2020 verkeersveiligheid' en vaststelling van een 'Regionaal Uitvoeringsplan' om in aanmerking te komen voor provinciale uitkering.
- het regionaal mobiliteitsysteem verder ontwikkelen. Hiervoor maken we een gezamenlijk beeld op ons toekomstige mobiliteitssysteem op middellange en lange termijn. Dit wordt gebruikt om de regionale opgaven te actualiseren. We volgen trends en ontwikkelingen en dragen zorgen voor gelijkwaardig kennisniveau voor zowel raadsleden, collegeleden en ambtenaren hierover.

Transitie Landelijk Gebied

In 2019 gaan we:

- een streefbeeld maken. Het streefbeeld beschrijft compact en in samenhang de ontwikkelrichting voor onderwerpen als energie, klimaat en landschap, gezonde omgeving; kringlooplandbouw; economische dynamiek en vitaliteit en verbinding stad-buitengebied.
- een lobbyagenda maken en uitvoeren.
- de uitvoering van de regeling warme sanering van de varkenshouderij ondersteunen.
- werken aan een aantrekkelijke regio door het verbeteren van het netwerk van natuurgebieden, bevorderen van landschappelijke kwaliteit en behouden erfgoed en herstel cultuur-historische landschappen.
- het landelijk gebied en het stedelijk netwerk verbinden door het versterken van functionele en ruimtelijke relaties.

ECONOMIE

Inleiding

De economie van Brainport is de groeimotor van Nederland. Brainport Eindhoven is bovendien een hightech regio van wereldformaat. De werkloosheid daalt, het aantal patentaanvragen blijft heel hoog en de economie blijft bovengemiddeld groeien. Bedrijven hebben veel vacatures, voornamelijk voor technische en ICT-functies.

Het economische succes van onze regio komt niet uit het niets. Jarenlang is door overheden, bedrijven en onderwijsinstellingen samengewerkt aan een robuust ecosysteem, waarin de innovatieve maakindustrie tot bloei is gekomen en onderdeel is van het internationale speelveld. Als we als regio willen blijven excelleren, moeten we blijven werken aan de verdere versteviging van dit ecosysteem.

De 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant zijn hierin een belangrijke factor. De gemeenten vormen de overheidsinbreng in de triple helix en 'borgen' als zodanig deze samenwerking. Om het vestigingsklimaat te versterken, moeten we gezamenlijk investeren in kennis, infrastructuur en een aantrekkelijke werk- en leefomgeving. De economische samenwerking van de 21 gemeenten is erop gericht om deze bijdrage binnen Brainport te leveren. Dit doen we zowel via een financiële en inhoudelijke bijdrage aan Brainport, als met rechtstreekse aanwakkering van innovatie via het Stimuleringsfonds. Daarnaast hebben we oog voor bredere economische ontwikkelingen en definiëren daarop waar nodig acties, parallel aan de Brainportagenda.

Opgaven

We hebben de volgende concrete opgaven:

1. verbinden van gemeentelijke en subregionale economische agenda's met de Brainportagenda;
2. bevorderen van kennis & innovatie;
3. versterken van de basiseconomie.

1. Verbinden van gemeentelijke/subregionale economische agenda's met Brainport Agenda

Via het Portefeuillehoudersoverleg Economie leggen we de verbinding tussen de diverse gemeentelijke/subregionale economische agenda's en borgen wij de gemeentelijke inbreng en samenhang in de Brainportstrategie en de recente Brainport Nationale Actieagenda. We informeren gemeenten hierover en halen input op via het Portefeuillehoudersoverleg. We zijn lid van het projectteam Brainport Actieagenda en borgen daar de regionale inbreng.

De Metropoolregio Eindhoven is namens de 21 gemeenten aandeelhouder in Brainport Development. De gemeenten dragen hier financieel en inhoudelijk aan bij. De Metropoolregio brengt de wensen van onze gemeenten in, in het jaarplan van Brainport Development. Het jaarplan wordt vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Afstemming over de inbreng van gemeentelijke wensen en de opvolging door gemeenten van acties van het jaarplan gebeurt via het portefeuillehoudersoverleg Economie.

Het beschikbaar stellen van de gemeentelijke bijdragen voor Brainport Development loopt via de Metropoolregio.

In partnerschap met Brainport Development worden in 2019 de volgende activiteiten opgepakt:

Acties en resultaten

1. We nemen actief deel aan de Brainport Nationale Actieagenda en leggen verbindingen naar subregionale economische agenda's via de portefeuillehoudersoverleggen, ambtelijke overleggen en via interactieve werksessies. **Doorlopende actie**.
2. We halen jaarlijks input op bij de 21 gemeenten voor het Jaarplan Brainport en delen dit met Brainport Development. **Planning: start Q3, einde Q4**.
3. We starten samen met de andere aandeelhouders vanuit de overheid de voorbereidingen voor de besluitvorming in 2020 over het meerjarenplan en financiering voor Brainport Development 2021-2025. **Planning: start in Q3, afronding in Q2–2020**.
4. Brainport Development voert een Toekomstverkenning voor de Regionale Brainport Agenda uit om een beeld te krijgen waar we als regio naar toe gaan de komende jaren. Via het portefeuillehoudersoverleg verzorgen we de input van de 21 gemeenten in deze verkenning. **Planning: start Q1 – einde Q2**.
5. We gaan de economische opgaven van Brainport Development en de Metropoolregio Eindhoven sterker met elkaar verbinden, dit om synergie te bereiken in het operationaliseren van onze agenda's als ook in de afstemming naar de 21 gemeenten. We kijken hierbij ook naar de verbinding met de andere regionale thema's: Mobiliteit, Energietransitie en Transitie Landelijk Gebied. **Planning: start Q1, doorlopende actie**.
6. Waar nodig nemen we in het licht van deze opgave deel aan bestuurlijke en ambtelijke subregionale overleggen. **Planning: doorlopende actie**.

2. Het bevorderen van kennis en innovatie

De Metropoolregio Eindhoven levert een bijdrage om kennis en innovatie in de regio te bevorderen. Met het Stimuleringsfonds ondersteunen we projecten die de economie in de regio versterken. Onze focus ligt op innovatie, ondernemerschap en nieuwe bedrijvigheid met marktpotentie.
Daarnaast biedt het fonds ook mogelijkheden om 'grotere' regionale ontwikkelingen mogelijk te maken met brede impact op het totale economisch ecosysteem. Hoewel de focus ligt op de prioritaire Brainportsectoren, worden andere sectoren waar relevante, innovatieve projecten worden ontwikkeld niet uitgesloten. Om de effectiviteit van het fonds te optimaliseren, streven wij naar het leggen van kruisverbanden tussen innovatieve projecten en de (sub)regionale agenda's. Doel is ook dat dit gaat leiden tot meer lokale herkenning en betrokkenheid van overheid en midden- en kleinbedrijf (en hun netwerken), en draagvlak voor de Brainportagenda. Hiervoor zoeken wij nadrukkelijk de verbinding met lokale en (sub)regionale ondersteunende structuren.

Acties en resultaten

1. Ondersteunen van innovatieve en economisch relevante projecten via het Stimuleringsfonds. **Planning: doorlopende actie, ook in 2019 sluitingsdatums van tenders voorzien op 1 april en 1 oktober.**
2. Meedenken met partijen bij de projectontwikkeling, het vinden van partners en organiseren van de benodigde samenwerking. **Planning: doorlopende actie**.
3. Ondersteunen van vernieuwende structurele bedrijfsmatige activiteiten van individuele, kansrijke MKB-ondernemingen via de Adviesregeling SAR. **Planning: doorlopende actie**.
4. Signaleren van actuele economische ontwikkelingen die voortkomen uit aanvragen van het Stimuleringsfonds. Hierover informeren we gemeenten, het regionale bedrijfsleven en regionale netwerken en organisaties (Brainport Development, BOM, TU/e

Innovation Lab, etc). Via onze actielijn ‘basiseconomie’ adviseren we de gemeenten in de Metropoolregio over wat zij kunnen doen. We organiseren de mogelijke verbindingen met de overige Metropoolregio thema’s Energietransitie, Mobiliteit en Transitie Landelijk Gebied. **Planning: doorlopende actie**.

3. Versterken basiseconomie; signaleren en verkennen van opkomende opgaven en kansen.

Het thema basiseconomie zetten we in om te anticiperen op kansen/thema’s die de Brainport Agenda flankeren en versterken. Hiervoor starten we een verkenning waarbij potentiële vraagstukken door bestuurders/adviseurs van de gemeenten worden aangedragen. We richten ons daarbij op nieuwe economische kansen of thema’s die nog niet in de regio (bijvoorbeeld in het kader van Brainport Nationale Actieagenda) worden opgepakt en die voldoende meerwaarde/potentie hebben om in Metropool-verband samen verder uit te werken. We zoeken bij de inventarisatie van potentieel te verkennen kansen en bij de uitvoering van de verkenning nadrukkelijk de verbinding met de andere drie thema’s, c.q. de Portefeuillehoudersoverleggen Mobiliteit, Energietransitie en Transitie Landelijk Gebied.
Uitgangspunt voor ons handelen is daarbij altijd dat het om economische relevante vraagstukken moet gaan, die niet in andere verbanden zijn geadresseerd en/of worden opgepakt en die van substantieel belang zijn in de economische versterking van de regio. We maken deze afweging ook nadrukkelijk bij het beoordelen van de uitkomsten van de verkenning.

Acties en resultaten

1. We voeren een verkenning uit naar kansrijke nieuwe economische kansen die nog niet in de regio worden opgepakt. De verkenning resulteert in een concreet voorstel of, en zo ja hoe en bij wie deze kansen voor realisatie in de regio Zuidoost-Brabant kunnen worden belegd. **Planning: start Q2, afronding Q3**.
2. Opdrachtformulering voor aanpak verkenning door het Portefeuillehoudersoverleg Economie. **Planning: Q1**.
3. Opdrachtformulering om kansen die uit de verkenning blijken, tot resultaat te brengen. **Planning: Q4**.

Organisatie van de samenwerking

Dit werkprogramma 2019 voor Economie is tot stand gebracht onder aansturing van kwartiermakers Stijn Steenbakkers en Daan de Kort.

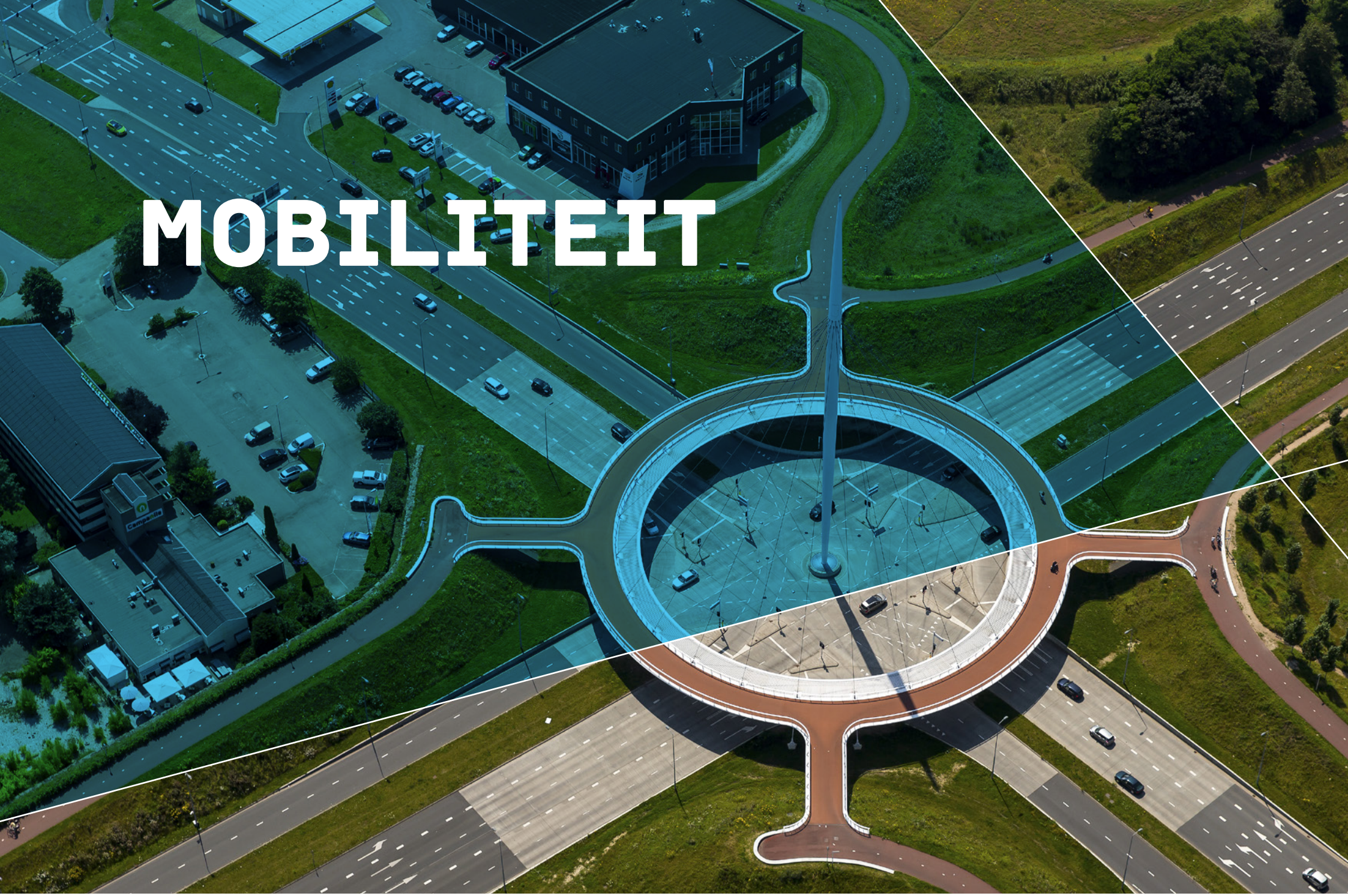
In aanvulling op de generieke governance en samenwerking binnen de Metropoolregio Eindhoven is specifiek binnen het thema Economie het volgende van belang:

- Het verbinden van gemeentelijke/subregionale economische agenda’s met Brainport vindt in nauwe samenwerking en afstemming met Brainport Development plaats.
- Een tripartiet samengestelde Adviesgroep beoordeelt de subsidieaanvragen in het kader van het Stimuleringsfonds en brengt hierover advies uit aan het Dagelijks Bestuur, welke formeel een besluit neemt. Het Portefeuillehoudersoverleg wordt periodiek geïnformeerd over de resultaten van het Stimuleringsfonds.
- Bij de uitvoering en beoordeling van de verkenning naar nieuwe economische kansen betrekken we relevante netwerkpartners vanuit regionale kennisinstellingen en bedrijfsleven.

We formeren in Q1 vanuit ons Portefeuillehoudersoverleg een koplopersgroep en kiezen formeel uit ons midden een voorzitter/ plv. voorzitter.
Vooralsnog berust het voorzitterschap bij Stijn Steenbakkers en Daan de Kort (plv.). Beiden fungeren in afwachting van de inrichting van een koplopersgroep als aanspreekpunt op de drie deelopgaven:

- Verbinden van gemeentelijke/subregionale economische agenda's met Brainport – Stijn Steenbakkers.
- Bevorderen van kennis en innovatie (Stimuleringsfonds) – Stijn Steenbakkers
- Versterken basiseconomie – Daan de Kort

MOBILITEIT

Inleiding

Onze regio blijft economisch groeien en daarmee neemt de druk op ons mobiliteitssysteem toe. Een goede bereikbaarheid is een cruciale randvoorwaarde voor economische bedrijvigheid in onze regio en voor het dagelijks leven van onze inwoners en bezoekers. Snelle en betrouwbare aan- en afvoer van goederen is een belangrijke vestigingsplaatsfactor voor het bedrijfsleven, evenals zonder belemmeringen reizen tussen woon- en werkbestemming.

Ons doel is het verbeteren en slimmer gebruiken van de mobiliteits-netwerken, en tegelijk de negatieve effecten van mobiliteit aan-pakken zoals geluidsoverlast, energieverbruik, luchtverontreiniging, ongevallen, ruimtebeslag en files.

Verplaatsingen gaan over de grenzen van gemeenten heen. In Zuidoost-Brabant werken we daarom al decennialang samen aan bereikbaarheid. Bereikbaarheid is op alle schaalniveaus van belang. Van intercontinentaal tot de ‘last mile’, en alles daartussen. We willen dat er wat te kiezen is, bijvoorbeeld tussen fiets, openbaar vervoer of auto. In vakjargon is dat een ‘co-modaal vervoersnetwerk’.

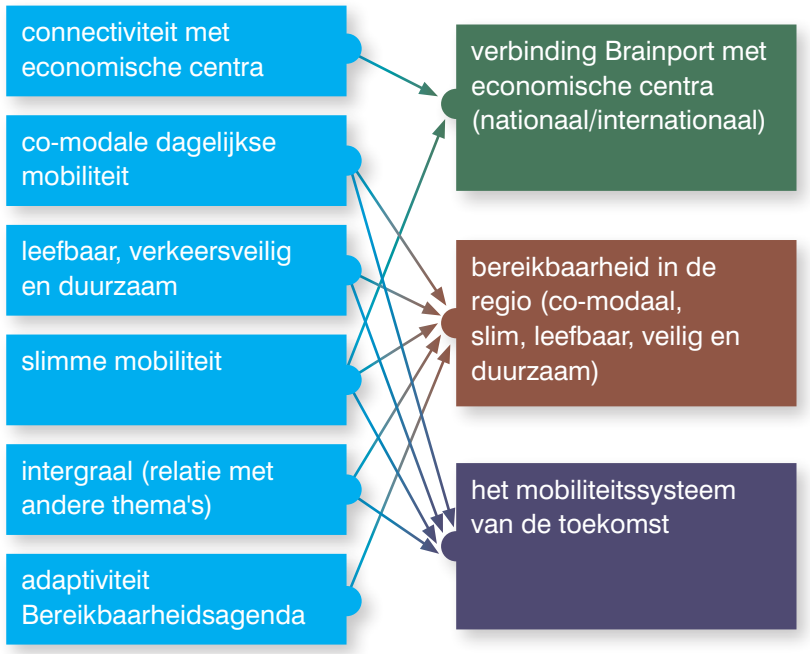
Zo werken we aan co-modaal reizen in de regio. De reiziger (en niet het vervoermiddel) staat centraal. De reiziger kan kiezen om te reizen op de manier en op het tijdstip die hem/haar het beste past. Hiervoor optimaliseren wij de verschillende mobiliteitsnetwerken én maken we een uitwisseling tussen netwerken mogelijk. Uitstekende reisinformatie helpt bij het kiezen. Voor co-modaliteit moeten we veel partijen bij elkaar brengen en goed laten samenwerken.

Dat leidt tot deze zes concrete opgaven:

1. (Inter)nationale connectiviteit met economische centra.
2. Bereikbaarheid in de dagelijkse omgeving door meerdere vervoersvormen.
3. Leefbaarheid, verkeersveiligheid en duurzaamheid.
4. Stimuleren slimme mobiliteit in de regio.
5. Verbinding thema mobiliteit met thema’s Economie, Energietransitie en Transitie Landelijk Gebied.
6. Adaptiviteit Bereikbaarheidsagenda vorm geven (zoals inbrengen logistiek).

Om economisch te kunnen blijven groeien, moet onze regio goed bereikbaar zijn van buitenaf, de (inter-)nationale bereikbaarheid. Maar ook intern moeten de verbindingen goed zijn, zodat onze inwoners en bezoekers makkelijk binnen de regio kunnen reizen. Dus richten we ook onze blik op de toekomst, zodat we kunnen inspringen op kansen die zich voor doen. De zes opgaven zijn te plaatsen onder drie hoofdopgaven. In dit werkprogramma zijn de bijbehorende resultaten hiervan voor 2019 weergegeven:

De hiervoor genoemde zes opgaven vinden we terug in drie hoofdopgaven:

Opgaven

1. De verbinding van onze Metropoolregio met andere economische centra (nationaal en internationaal).

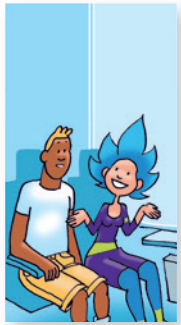
Acties en resultaten

- SmartwayZ.NL, Stichting Brainport, BrabantStad, BO MIRT en de ontwikkeldag (gremium waar samenwerking op o.a. Mobiliteit met de provincie plaatsvindt) worden ingezet om onze doelen te bereiken. We delen actief de beschikbare informatie van regionaal belang, agenda van de verschillende overlegstructuren, recente ontwikkelingen, zodat de aandachtspunten besproken en het regionaal standpunt bepaald kan worden. **Planning: doorlopende actie**.
- Het regionale standpunt/belang wordt meegenomen in overleggen, hiermee zorgen we voor een gelijk kennisniveau van alle betrokken partijen. Binnen deze overlegstructuren worden agenda's, programma's en plannen gemaakt die hieraan bijdragen. Onze gemeenten of vertegenwoordigers van de regio zijn actief in deze overlegstructuren. Dankzij de goede afstemming in het portefeuillehoudersoverleg worden de belangen van de hele regio zo goed mogelijk ingebracht. **Planning: doorlopende actie**.

2. Bereikbaarheid in de regio, met een slimme inzet van meerdere vervoersmodaliteiten en aandacht voor leefbaarheid, verkeersveiligheid en duurzaamheid en de koppelkansen met andere thema's.

Acties en resultaten:

- We zorgen voor een actueel beeld van kansen en problemen in de regio. Dit beeld is vooral kwalitatief en wordt actueel gehouden door een actieve inbreng van gemeenten en partners. Dit is de basis voor het vormgeven van adaptiviteit van de bereikbaarheidsagenda
  - Kaart met daarop de knelpunten. **Planning: gereed Q4**.
- Onze bestaande netwerken (denk hierbij aan Brainport, BrabantStad, en de netwerken van de 21 gemeenten) zetten wij in om regionaal benoemde problemen opgelost te krijgen;
  - Verbreding van SmartwayZ.NL met onze totale Bereikbaarheidsagenda of een gelijkwaardige erkenning vanuit de provincie op het belang van alle hierin opgenomen maatregelen; Ontwikkeldagen 2018 en 2019.
  - Afronding probleemanalyse Randweg A2 met concrete voorstellen. **Planning Q3**.
  - Realisatie van het no-regret pakket op de A2 Eindhoven-Weert en het blijven voeren van een lobby voor verbreding van dit snelwegdeel.

- De landingsplaats Brainport Smart Mobility wordt door ons gevoed met problemen en opgaven waarvoor een innovatieve oplossing mogelijk is (probleem zoekt innovatieve oplossing). Omgekeerd zoekt de landingsplaats Brainport Smart Mobility bij ons naar problemen die passen bij nieuwe oplossingen (innovatieve oplossing zoekt probleem voor implementatie of deployment)
  - Nieuwe projecten binnen de regio. **Planning: doorlopende actie**.
- Het onderdeel Mobiliteit van de halfjaarlijkse, door de provincie geïnitieerde, Ontwikkeldagen is gezamenlijk voorbereid.
  - Goed voorbereide Ontwikkeldag in juni en december.
- De provinciale GGA/RUP-uitkeringen (Gebiedsgewijze aanpak/ Regionaal Uitvoeringsplan) zijn optimaal benut, ten behoeve van de bereikbaarheid in de regio uitgaande van meerdere vervoersvormen en aandacht voor leefbaarheid, verkeersveiligheid en duurzaamheid;
  - Uitvoeringsprogramma 2020 verkeersveiligheid. **Planning: gereed Q2**;
  - Vastgesteld stappenplan en spelregels RUP 2020. **Planning: gereed Q2**;
  - Vastgesteld RUP. **Planning: gereed Q4**.
- In het portefeuillehoudersoverleg wordt de voortgang van de Bereikbaarheidsagenda bewaakt overeenkomstig de Samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant 2017-2030. Het Programmateam Bereikbaarheidsagenda monitort de uitvoering van het Projectenboek en actualiseert de stand van zaken van het Projectenboek en rapporteert hierover aan het portefeuillehoudersoverleg
  - Voortgang Projectenboek. **Planning: gereed Q4**.
- De Bereikbaarheidsagenda is een adaptieve agenda. Het portefeuillehoudersoverleg is op grond van de Samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant 2017-2030 gemachtigd het Projectenboek te wijzigen.
  - Voorstel aanpassingen Projectenboek. **Planning: gereed Q4**.

- Gezamenlijk met de provincie wordt de OV-concessie Zuidoost-Brabant (2017-2026) gemonitord:
  - Resultaten evaluatie OV-concessie. **Planning: gereed Q2**.
- We faciliteren de overlegstructuur voor het Regionaal Verkeerskundig Team, waarin zaken als wegwerkzaamheden, evenementen en daarmee gepaard gaande gemeente-overstijgende omleidingsroutes worden besproken
  - Ambtelijk RVT overleg, maandelijks.

Het ontwikkelen van de agenda's, programma's en plannen vindt plaats in het portefeuillehoudersoverleg, ambtelijk TOVER overleg, de Bereikbaarheidsagenda, in thematische overleggen in de regio en met de provincie en tijdens de ontwikkeldag.

3. Doorontwikkelen van het regionaal mobiliteitsysteem

Acties en resultaten:

- We volgen trends en ontwikkelingen en dragen zorgen voor gelijkwaardig kennisniveau voor zowel raadsleden, collegeleden en ambtenaren hierover;
  - Tweetal informatieve bijeenkomst op locatie. **Planning: eerste en tweede helft van het jaar**.
- We benoemen wat trends en ontwikkelingen vragen van het mobiliteitssysteem en wat voor kansen ze bieden
  - Kaarten met daarop de kansen en ontwikkelingen. **Planning: gereed Q4**.
- We ontwikkelen met elkaar een gezamenlijk beeld op ons toekomstige mobiliteitssysteem (middellange en lange termijn). Dit wordt gebruikt om de regionale opgaven te actualiseren;
  - Gezamenlijk toekomstbeeld gekoppeld aan huidige opgaven (dashbord). **Planning: Q4 en verder**.

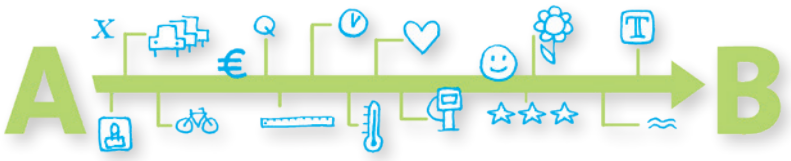

- We halen input op door verbindingen te leggen met andere relevante strategische agenda's in de regio zoals Brainport Nationale Actieagenda, subregionale agenda's enz. **Planning: continue actie**.

Binnen het bestuurlijk netwerk bepalen we onze speerpunten en accenten en deze verbinden we met de (strategische) agenda's van de partners in de regio, de provincie en het Rijk. We grijpen kansen aan om de regionale thema's mobiliteit, energie en economie te verbinden, bijvoorbeeld door energiewinning te koppelen aan infrastructuur.

Organisatie van de samenwerking

Dit werkprogramma 2019 voor Mobiliteit is tot stand gebracht onder aansturing van kwartiermakers Antoinette Maas en Mathijs Kuijken. Vooralsnog hebben zij de rol van voorzitter en vice-voorzitter van het portefeuillehoudersoverleg.

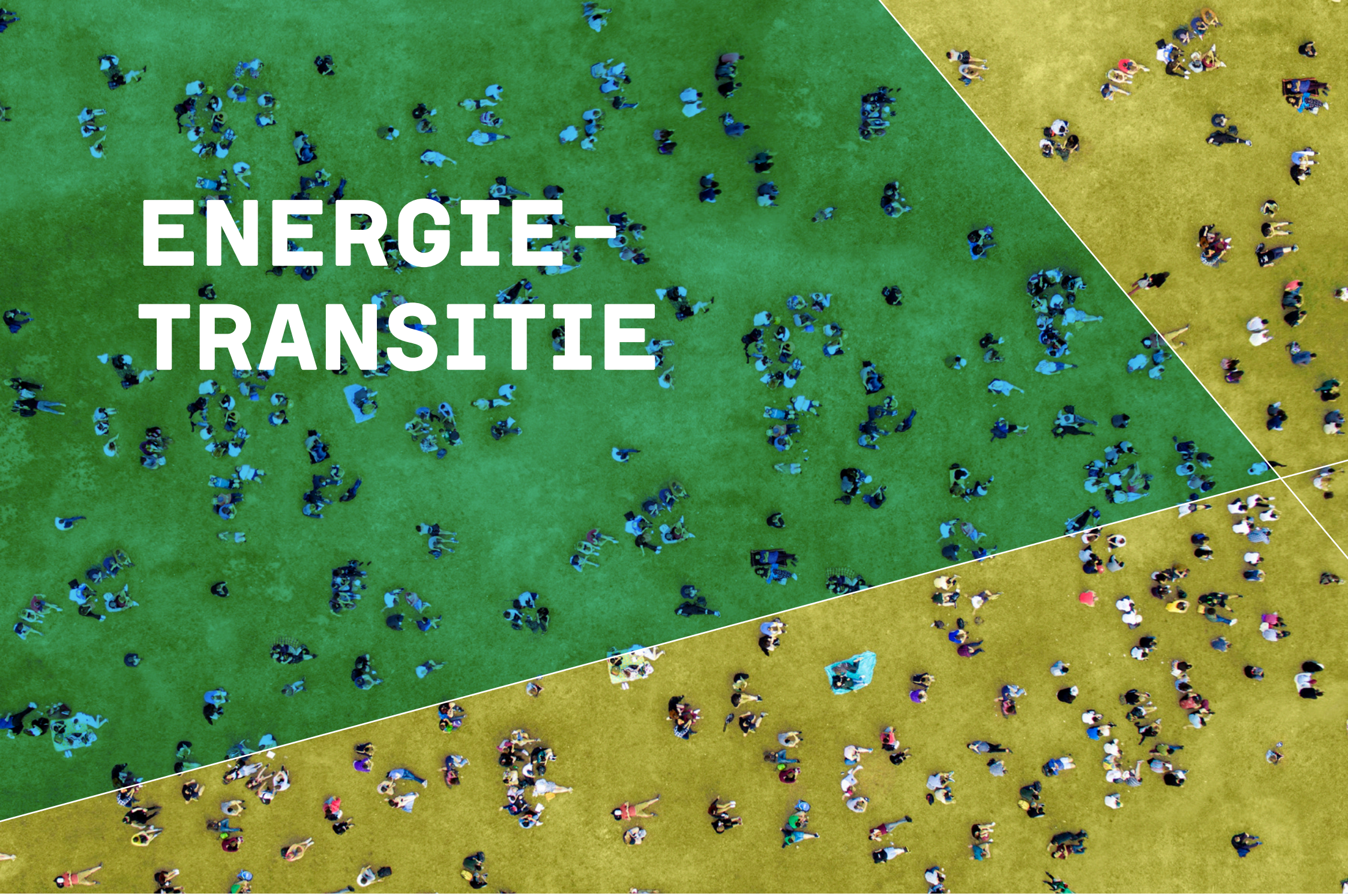

Koplopers

Voor een aantal specifieke thema's binnen de opgave mobiliteit vertegenwoordigen wethouders de regio in overleggen en zijn het eerste aanspreekpunt voor hun thema vanuit de regio. Vanuit de koplopersgroep kunnen specifieke opgaven bij één persoon worden belegd, altijd in verbinding met het portefeuillehouders-overleg. Hierbij valt te denken aan vertegenwoordiging in de stuurgroep Bereikbaarheidsagenda en de ambassadeur verkeers-veiligheid.

Het Portefeuillehoudersoverleg

In aanvulling op de werkwijze van de Portefeuillehoudersoverleggen van alle thema's, vindt bij het Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit besluitvorming plaats op een aantal punten:

- het werkbudget voor gezamenlijke acties op het gebied van o.a. verkeersveiligheid en verkeersmanagement wordt vastgesteld in het portefeuillehoudersoverleg. De wethouders worden hiervoor gemandateerd door hun gemeente.
- het voorstel aan de provincie (van de regio als GGA) voor de cofinanciering van lokale projecten die van regionaal belang zijn (inclusief prioritering); het Regionaal Uitvoeringsprogramma (RUP).
- het geven van een bindend advies aan het college van Helmond, als budgetbeheerder, over besluiten die genomen worden in het kader van de Subsidieregeling Bereikbaarheids-akkoord Zuidoost-Brabant 2017-2030 en het inbrengen van de wensen van partijen in de Programmaraad SmartwayZ.NL. (Dit op grond van de Samenwerkingsovereenkomst Bereikbaar-heidsagenda Zuidoost-Brabant 2017-2030 over het samenstellen en wijzigen van het projectenboek).

ENERGIE-TRANSITIE

Inleiding

In juli 2018 is het ‘Voorstel voor hoofdlijnen van het Klimaatakkoord’ in Den Haag gepresenteerd. Het Klimaatakkoord heeft één groot doel: om klimaatverandering tegen te gaan willen wij in Nederland in 2030 bijna de helft (49%) minder CO_2 uitstoten dan we in 1990 deden. Dit is een stap naar een klimaatneutrale samenleving in 2050. Dit wordt vastgelegd in de Klimaatwet. Het Rijk spreekt de regio aan op deze opgave. De gemeenten in de Metropoolregio Eindhoven werken daarom samen om te zorgen voor een groene, duurzame energievoorziening in onze Brainportregio, zowel voor onze inwoners als voor onze bedrijven.

Voor de noodzakelijke versnelling en uitrol van initiatieven in onze Metropoolregio Eindhoven is samenwerking op lokaal, sub-regionaal en regionaal niveau nodig. Onze regionale focus ligt op
- gebouwde omgeving,
- inpassing grootschalige duurzame energie,
- verkrijgen van draagvlak (inclusief sociale innovatie) voor gedrag en maatregelen.

Opgaven

We hebben de volgende concrete opgaven:

1. Het formuleren en opstellen van een Regionale Energiestrategie (RES) met uitvoeringsprogramma die rechtstreeks voortvloeit uit de afspraken in het Klimaatakkoord.
2. Op basis van de RES komen tot uitvoering. Dit betekent de ondersteuning en opschaling van initiatieven in de productie van (grootschalige) duurzame energie, de versnelling van de verduurzaming van de gebouwde omgeving (woningen, utiliteits-bouw en bedrijfspanden) en het verkrijgen van draagvlak voor gedrag en maatregelen. De Metropoolregio Eindhoven biedt hierbij ondersteuning aan de gemeenten door het verbinden van partijen, de lobby bij Rijk en provincie voor financiering en ruimte in wet- en regelgeving, en het uitwisselen van kennis. Gemeenten staan uiteraard zelf aan de lat voor de uitvoering van de RES binnen hun eigen gemeente.
3. Het komen tot testomgevingen voor innovatieve concepten voor de opwekking van duurzame energie, door het verbinden van partijen als Brainport Development, kennisinstellingen, bedrijven en individuele gemeenten als ‘launching customer’. Daarnaast zorgen we voor een effectieve lobby en kennisdeling.

1.Regionale Energiestrategie (RES)

Volgend uit afspraken in het Klimaatakkoord werken de decentrale overheden (gemeenten, waterschappen en provincies) vanaf het najaar 2018 in 30 regio's aan een Regionale Energiestrategie (RES) met uitvoeringsprogramma. In de RES werken provincies, gemeenten en waterschappen de energieopgave van de regio uit. De RES bevat het energieverbruik en de CO2-uitstoot van de regio, het potentieel aan duurzame opwekking en de concrete plannen om de vraag en aanbod bij elkaar te brengen. De RES is daarmee een bod van de regio aan het Rijk hoe en in welke mate de regio bijdraagt aan het Klimaatakkoord. De RES leidt tot besluitvorming in het omgevingsbeleid (omgevingsvisie, omgevingsplannen, omgevingsprogramma's en omgevingsverordeningen). De RES bevat (tenminste) de onderdelen duurzame elektriciteit en gebouwde omgeving (woningen, utiliteitsbouw (kantoren, scholen) en bedrijfspanden). In het kader van de RES spreken we tevens randvoorwaarden af, zoals het lokaal herinvesteren van opbrengsten uit duurzame vormen van (grootschalige) energieopwekking (sociale innovatie).

Acties en resultaten

We werken samen met provincie, waterschappen en netbeheerder Enexis aan een Regionale Energiestrategie (RES). De RES vormt een bouwsteen voor het omgevingsbeleid van gemeenten, provincies en Rijk, waarin integrale besluitvorming over de fysieke leefomgeving plaatsvindt. De Metropoolregio Eindhoven coördineert en faciliteert dit proces met inhoudelijke ondersteuning van externe partijen. Onderstaand zijn de acties uitgewerkt.

- we leggen een Startnotitie voor de RES, inclusief plan van aanpak, ter vaststelling voor aan alle gemeenteraden. **Planning: gereed Q1**.
- we leveren een uitgewerkte inventarisatie op van het huidige energieverbruik (warmte en elektriciteit) voor de regio en afzonderlijke gemeenten. We brengen de locaties in beeld waar in de regio grootschalige duurzame energie kan worden opgewekt. Ook wordt inzicht gegeven in de regionale potentie en aanbod van warmtebronnen. We kunnen voortbouwen op de regionale kansenkaart energietransitie die in 2017 is opgesteld (als onderdeel van de regionale Integrale Ruimtelijke Strategie) en de onderzoeken die al zijn uitgevoerd bij een aantal gemeenten, zoals de Kempengemeenten, de Peelgemeenten (geothermie) en Eindhoven. Op basis van deze inventarisatie faciliteren en ondersteunen we de gesprekken tussen gemeenten om te komen tot een realistisch bod vanuit de regio. **Planning: gereed Q2**.

- we hebben een concept RES, met daarin een onderbouwd en afgewogen aanbod van de regio aan het Rijk met betrekking tot het op te stellen vermogen in MW voor zon en wind. Daarnaast bevat de concept RES een procesvoorstel voor de koppeling van beschikbare bronnen, warmtevraag en infrastructuur. Het Planbureau voor de Leefomgeving gaat de cijfers doorrekenen. **Planning: gereed Q3**.
- we hebben een definitieve RES. **Planning: gereed Q4**. (In 2020 wordt deze ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraden).
  De definitieve RES bevat:
  - een aanbod van de regio voor het op te stellen vermogen in MW voor zon en wind met een overzicht van de concrete zoekgebieden;
  - een overzicht van de infrastructuur die benodigd is;
  - een regionale strategie warmte met daarin de verbinding tussen de warmtevraag en warmteaanbod op regionaal niveau;
  - kennis- en leeragenda;
  - inzicht in de werkstructuur;
  - planning voor de verankering van de RES in het omgevingsbeleid;
  - uitvoeringsprogramma.

2. Uitvoering RES

Ons doel is te komen tot versnelling van initiatieven. We maken een RES en gelijktijdig wordt gewerkt aan oplossingen voor de belangrijkste opgaven. Vanuit een coördinerende rol ondersteunt de Metropoolregio Eindhoven afzonderlijke gemeenten om projecten van de grond te krijgen. Wij nemen hindernissen weg en zoeken naar kansen. Communicatie en het verkrijgen van draagvlak bij inwoners en bedrijven is hierin essentieel. We leggen verbanden met andere thema's. Bijvoorbeeld door bedrijven op het gebied van duurzame energie in verbinding te brengen met mogelijke locaties (thema economie), door energieopwekking een rol te laten spelen als economische drager in landelijke gebieden (thema transitie landelijk gebied), en door verbindingen te maken met vervoersconcepten die energiegebruik verminderen (thema mobiliteit).

Acties en resultaten

- We delen kennis over ruimtelijke visies voor grootschalige wind- en zonne-energie. Dit is een continu proces. Ook ondersteunen we en delen we kennis over de volgende projecten die al lopen of op stapel staan:
  - Windenergie De Kempen;
  - Energiecorridor A58;
  - Energiecorridor A67 Peel (wind).

  Uitgangspunt is dat de ervaringen in deze trajecten worden gedeeld en opgeschaald.
- We zorgen voor afstemming en coördinatie in de aanpak van gemeenten om te komen tot een verdere verduurzaming van de nieuwbouw en de bestaande bouw. Het verkrijgen van draagvlak voor maatregelen bij bewoners, woningeigenaren en de eigenaren van ander vastgoed is een opgave voor vooral de gemeenten. We zoeken naar de mogelijkheden voor samenwerking hierbij. In overleg met de gemeenten wordt de focus bepaald en de ondersteuning vorm gegeven. We kunnen daarbij gebruik maken van de ervaringen die we in de regio hebben opgedaan met het regionale digitale energieloket met backoffice dat in 2018 is uitgebouwd, de Buurkracht-initiatieven in samenwerking met Enexis/Enpuls en het initiatief De Groene Zone en daar, indien gewenst, op voortbouwen. **Planning: continue activiteit**.
- Wij organiseren, in samenwerking met andere organisaties als provincie, Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant en Enexis/Enpuls, 4 keer per jaar netwerk- en kennisbijeenkomsten voor gemeenten en andere partijen. Hierin wisselen we kennis en kunde uit op

vraagstukken als het omgaan met windenergie en grootschalige zonneparken en aardgasvrij krijgen van (nieuwbouw)wijken. We maken afspraken met woningcorporaties en stimuleren particulier/lokaal initiatief. **Planning: continue activiteit**.

3. Testomgeving voor innovatieve concepten

De Metropoolregio Eindhoven zet haar gezamenlijke innovatiekracht in om de positie van koploper in de energietransitie waar te maken. Het belang in de transitie is meerledig: enerzijds de noodzaak voor betrouwbare energietoevoer en anderzijds de kansen die de transitie zelf biedt voor bedrijven en nieuwe werkgelegenheid in de regio. Samen met Brainport Development zoeken we naar kansen om innovatieve concepten te testen.

Verschillende netwerken komen samen in de regionale 'Taskforce Energietransitie': een groep van bedrijven en kennisinstellingen die wil zorgen voor versnelling van de energietransitie in de regio. In deze taskforce zitten partijen als Differ, Philips, Heijmans, Fontys, VDL, Eneco, een lokale energiecoöperatie en een vertegenwoordiger van de woningcorporaties uit de regio. De Taskforce geeft input aan het proces om te komen tot de RES, als groep van vrijdenkers.

Acties en resultaten

- We gebruiken ons netwerk om te komen tot testomgevingen voor innovatieve oplossingen, bijvoorbeeld bij eigen gemeentelijke gebouwen. In samenwerking met Brainport Development lobbyen we hiervoor bij de provinciale en nationale overheid. **Planning: continue activiteit**.
- Vier keer per jaar organiseren we een bijeenkomst met de partijen in de Taskforce energietransitie. Hier worden ideeën uitgewisseld en initiatieven met elkaar in verbinding gebracht. Deze Taskforce wordt ook betrokken bij het opstellen van de RES.
- We gebruiken de resultaten van de verkenning door de portefeuillehouders economie om de verbinding te leggen tussen de energieopgave en economische kansen.

Organisatie van de samenwerking

Dit werkprogramma 2019 voor Energietransitie is tot stand gekomen onder aansturing van kwartiermakers Frans Kuppens, wethouder in Cranendonck, en Tom van den Nieuwenhuijzen, wethouder in Son en Breugel.

Conform de terminologie die landelijk en ook in de vier Brabantse regio's wordt gebruikt, werken we met een Stuurgroep RES, in feite onze koplopersgroep. De Stuurgroep RES bestaat uit Tom van den Nieuwenhuijzen (vanuit het Stedelijk Gebied), Guido Schoolmeesters (vanuit de Peelgemeenten), Stef Luijten (vanuit de Kempengemeenten), Jan van der Meer (Eindhoven), Antoinette Maas (Helmond), Anne-Marie Spierings (provincie), Lex Huijbers (vanuit de beide Waterschappen) en Jan Peters (Enexis). Voorzitter is Frans Kuppens als kwartiermaker voor energietransitie in de regio en tevens verantwoordelijk voor de aanhaking vanuit de A2-gemeenten. De Stuurgroep RES zal in de loop van 2019 worden uitgebreid met een vertegenwoordiging vanuit Brainport Development en een vertegenwoordiging vanuit de woningcorporaties. De Stuurgroep RES zorgt voor een periodieke terugkoppeling naar het Portefeuillehoudersoverleg Energietransitie. Ook is er een ambtelijke werkgroep RES waarin grotendeels dezelfde partijen zijn vertegenwoordigd.

Essentieel is dat naast overheden ook andere partijen/sectoren, zoals woningcorporaties, lokale energiecoöperaties, kennisinstellingen, het lokale bedrijfsleven, ZLTO en natuur- en milieuverenigingen goed zijn aangehaakt in het proces. We werken uiteraard samen met de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant en Brainport Development.

TRANSITIE LANDELIJK GEBIED

Inleiding

De Metropoolregio Eindhoven kenmerkt zich door een landelijk gebied dat verweven is met het stedelijk netwerk. Onze regio staat bekend als een economische topregio met een bijzonder hightech profiel. Belangrijk is de samenhang tussen landelijk en stedelijk gebied, hightech en maakindustrie, natuur en cultuur. Door alle verschillen zijn we complementair aan elkaar en als geheel compleet.

Een landelijk gebied dat leefbaar, toekomstbestendig en economisch vitaal is, draagt bij aan het vestigingsklimaat in de regio. Door hieraan te werken, ondersteunen we direct de ambitie van Brainport en de Brainport Nationale Actieagenda: verdere economische groei in de regio. Een regio waar het aantrekkelijk is te wonen, te werken en te verblijven. In het belang van de hele regio is er aandacht voor alternatieve economische dragers en versterking van de ruimtelijke en ecologische kwaliteit van het landelijk gebied in verbinding tot de totale regio.

Ons landelijk gebied is geen geografisch strak begrensd gebied; het gaat om het deel in de regio waar onderwerpen als agro(food), natuur, water en recreatie zich afspelen. De oplossing voor een probleem in het landelijk gebied kan liggen in het stedelijk gebied en andersom, bijvoorbeeld ruimte voor de energieopgave en het bieden van ruimte voor ontspanning in de natuur.

We gaan de regio sterker maken. We zetten in op een landelijk gebied waar het goed leven is en waar ondernemers een goede boterham kunnen verdienen. Nu en in de toekomst.

Centraal staat het bewaren van de balans tussen economie, ruimte (inclusief natuur) en leefbaarheid in de hele regio. De regio als geheel moet er beter van worden. Als regio, als 21 gemeenten samen, gaan we de transitie van het landelijk gebied op een goede manier begeleiden.

We gebruiken kennis en ervaring die in de regio aanwezig is en innovatieve oplossingen. De verandering van de agrarische sector en de opgaven en kansen voor het landelijke gebied dragen bij aan de leefbaarheid en, als we het goed doen, aan het bijzondere economische profiel van de hele regio. Gezondheid, veiligheid, biodiversiteit en dierenwelzijn zijn van belang bij het creëren van mogelijkheden geld te verdienen in het buitengebied.

Opgaven

We hebben de volgende concrete opgaven:

1. streefbeeld en lobbyagenda;
2. verbeteren van de economische structuur in het landelijk gebied;
3. versterking van de ruimtelijke kwaliteit;
4. versterking van de ecologische kwaliteit;
5. verbinding landelijk en stedelijk gebied.

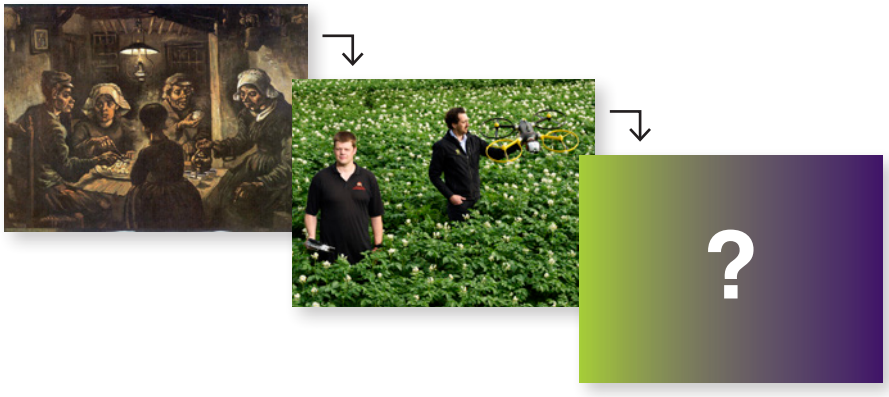

1. Streefbeeld 2030 en lobbyagenda

We maken een streefbeeld en bijbehorende lobbyagenda. Omdat het thema Transitie Landelijk Gebied nieuw is in de regionale samenwerking, is er nog geen volledig en samenhangend beeld van de opgave. Dit is wel belangrijk voor een nieuw toekomst-perspectief voor het buitengebied. Het streefbeeld is overkoepelend op vier inhoudelijke programmalijnen (economische structuur, ruimtelijke kwaliteit, ecologische kwaliteit en verbinding landelijk en stedelijk gebied). In de praktijk wordt gelijktijdig aan de inhoudelijke programmalijnen gewerkt en ook aan het streefbeeld en de lobbyagenda.

Acties en resultaten:

- Een gemeenschappelijk en niet vrijblijvend regionaal streefbeeld. De vorm is een manifest van enkele pagina's. Het streefbeeld wordt opgebouwd volgens vier programmalijnen. Het streefbeeld vormt een lonkend perspectief om van bedreigingen naar kansen te gaan. **Planning: gereed Q3.**
- We maken een lobbyagenda op basis van het streefbeeld. Dit doen we met input vanuit de Kempen, de Peel, de A2-gemeenten en het Stedelijk Gebied Eindhoven. Elk jaar stellen we de jaarlijkse lobby-agenda bij, in afstemming met de portefeuillehoudersoverleggen mobiliteit, economie en energie. Bij de lobbyagenda betrekken we stakeholders. We leggen in de lobbyagenda verbindingen naar het Rijk, bijvoorbeeld ten aanzien van kansen die voortkomen uit de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en het Interbestuurlijk Programma (IBP). **Planning gereed: Q4.**
- De lobby op de sanering varkenshouderij wordt voortgezet. **Planning gereed: tot besteding budget**.
- We maken een overzicht van regels die (innovatieve) ontwikkelingen in de weg zitten. We proberen deze regels te veranderen of te laten vervallen. **Planning: Actienotie gereed Q3.**

2. Verbeteren economische structuur van het landelijk gebied

De economische structuur van het landelijke gebied dient versterkt te worden. In het landelijk gebied gebeurt veel. Veel boeren stoppen met hun bedrijf. Bedrijven die blijven, zullen veranderen. De ondernemers zoeken naar nieuwe economische kansen. Daarmee verandert het platteland vanzelf. Dat geldt voor het landschap, de economische mogelijkheden, de natuurwaarden en de leefbaarheid. De verandering van de agrarische sector biedt kansen voor een transitie van het hele landelijk gebied. De transitie van de agrarische sector is een proces waarin de boeren en de gemeenten aan zet zijn.

Acties en resultaten:

- Een groot deel van de 200 miljoen voor de warme sanering van de varkenshouderij van het Rijk in onze regio te laten landen. Naast lobby, informeren we gemeenten over de Rijksregeling, zorgen we dat de regeling en het Brabants Ondersteuningsnetwerk gebruikt worden. **Planning: afhankelijk van uitrol van de regeling**.
- Vertalen van de resultaten van de verkenning naar economische kansen door de portefeuillehouders economie naar kansen voor het landelijk gebied. **Planning: Q4.**

3. Versterken ruimtelijke kwaliteit

We willen en slimme en mooie regio, waar het aantrekkelijk is om te leven en te verblijven.

Acties en resultaten:

- De natuur in onze regio beter benutten, dat kan door profilering en fysieke maatregelen. Hier maken we een voorstel voor. We onderzoeken aansluiting bij het Van Gogh Nationaal Park. **Planning: plan van aanpak Q3.**
- Notitie behouden en bevorderen van landschappelijke kwaliteit. **Planning: Q3.**
- Behouden erfgoed en herstel cultuur-historische landschappen. **Planning: oriënterend bespreken Q4.**
- Verbinden van de uitkomsten van de andere thema's van de Metropoolregio Eindhoven met ruimtelijke impact. Specifiek de ruimtelijke gevolgen van de Regionale Energie Strategie. **Planning: continue activiteit.**

4. Versterken ecologische kwaliteit

Het doel is het hebben van een samenhangend ecologisch systeem: natuurgebieden, watersysteem, ondergrond bodem en biodiversiteit. De provincie heeft de hoofdlijnen vastgesteld in het NatuurNetwerk Brabant. Daar zijn middelen voor beschikbaar via het Groen Ontwikkelfonds Brabant.

Acties en resultaten:

- Inventarisatie knelpunten op lokaal niveau die realisering van het NatuurNetwerk Brabant in de weg staan. **Planning: Overzicht gereed in Q3.**
- We gaan proberen ecologische kwaliteit te realiseren door uitvoering te geven aan het NatuurNetwerk Brabant. Daar waar lokaal realisatie niet tot stand blijkt te komen, kan dit mogelijk op regionaal niveau wel ingevuld worden (bijvoorbeeld bij compensatiemaatregelen). Daarmee bijdragend aan een grotere structuur. **Planning: plan van aanpak Q4.**

5. Verbinden van landelijk en stedelijk gebied

Functionele en ruimtelijke relaties tussen stedelijk en landelijk gebied versterken voor recreatie, natuur, energie, klimaatadaptatie en economie. Dit versterkt de samenhang en het aanvullend aan elkaar zijn van het landelijk gebied en het stedelijk gebied.

Acties en resultaten:

- Verkennen van de koppeling tussen buitengebied / voedselvoorziening en economie / high tech en de afzetmarkt in het stedelijk gebied. **Planning: start Q4.**
- Bevorderen circulaire voedselproductie. **Planning: meningsvormende verkenning in portefeuillehoudersoverleg Q3.**
- Gezamenlijk koers bepalen ten aanzien van het ruimtelijk accommoderen van de energietransitie. Het gaat zowel om het aanbod van, als de behoefte aan energie. **Planning: Afhankelijk van input RES.**
- Bevorderen van de volksgezondheid en leefbaarheid en daartoe participeren in de Brabantse Omgevings Scan. **Planning: start Q1, doorloop naar 2020.**

Organisatie van de samenwerking

Dit werkprogramma voor Transitie Landelijk Gebied is tot stand gebracht onder aansturing van kwartiermaker Anke van Extel - van Katwijk (gemeente Gemert-Bakel) en Marinus Biemans (gemeente Deurne). In die rol zijn zij vooralsnog voorzitter en vice-voorzitter van het portefeuillehoudersoverleg.

Het portefeuillehoudersoverleg bestaat uit de portefeuillehouders van onze 21 gemeenten, wethouders die direct of indirect gerelateerd zijn aan de transitie van het landelijk gebied. Soms behoort het thema tot het takenpakket van de portefeuillehouder, soms heeft het college een afvaardiging gekozen, al naar gelang de relevantie van het onderwerp voor de betreffende gemeente.

De koplopersgroep Transitie Landelijk Gebied bestaat uit wethouders afkomstig uit gemeenten verspreid over de regio. Externe partijen kunnen deelnemen aan de koplopersgroep. In de koplopersgroep worden nog nader te bepalen onderwerpen uitgediept door gemeenten en eventuele andere partners die op een onderwerp een belang hebben en er zelf actief mee bezig zijn. Dit kan leiden tot het formuleren van nieuwe opdrachten. Er gaat met het bestaan van de koplopersgroep structuur ontstaan als we als regio gevraagd worden deel te nemen aan provinciale / landelijke werkgroepen of bijeenkomsten zoals werksessies of kennissessies. Vanuit de koplopersgroep worden de deelnemers afgevaardigd, zodat we weten wie waar naar toe gaat; zo zijn we als regio goed vertegenwoordigd.

We werken samen met belangrijke partners zoals Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant, Waterschappen, Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, GGD Brabant-Zuidoost, belangenorganisaties, Provincie Noord-Brabant, het Rijk en omliggende regio's zoals Agrofood Capital en Noord-Limburg.

HOE WERKEN WE SAMEN: DE GOVERNANCE

Inleiding

Onze samenwerking in de Metropoolregio Eindhoven is onderdeel van een dicht samenwerkingslandschap binnen Zuidoost-Brabant. Binnen dat landschap zijn door de gemeenten specifieke opgaven in onze samenwerking belegd.
Deze opgaven en afspraken zijn opgenomen in het Samenwerkingsakkoord 2019-2022 Metropoolregio Eindhoven en in dit Werkprogramma vertaald in concrete acties. In voorgaande hoofdstukken zijn de inhoudelijke acties van de 4 thema's verwoord. In dit hoofdstuk ligt de focus op concrete acties rond de governance (deel 4 van het samenwerkingsakkoord) Het Werkprogramma sluit daarom ook qua structuur hierop aan. In het onderstaande puntsgewijze overzicht is weergegeven welke activiteiten in 2019 worden ondernomen om dit in lijn met het samenwerkingsakkoord in te richten. In het eerste jaar van ons nieuwe samenwerkingsakkoord vraagt het hernieuwd inregelen van onze samenwerking extra aandacht en inspanning.

Acties en resultaten

1. Samenwerkingsakkoord 2019-2022 (en Werkprogramma's)

- Verwerken van de zienswijzen op het concept-Samenwerkingsakkoord 2019-2022 in een reactienota. Aanbieden van de reactienota en het concept-Samenwerkingsakkoord 2019-2022 ter besluitvorming aan het Algemeen Bestuur. **Planning: Q1**.
- Verwerken van de zienswijzen op het concept-Werkprogramma 2019 in een reactienota. Aanbieden van de reactienota en het concept-Werkprogramma 2019 ter besluitvorming aan het Algemeen Bestuur. **Planning: Q1**.
- Opstellen concept-Werkprogramma 2020, zienswijzen en besluitvorming in Algemeen Bestuur, met hieraan gekoppeld een definitief voorstel over de inzet en omvang van de regionale ambtelijke ondersteuningsorganisatie en de structureel vereiste omvang van het werkkapitaal. **Planning: doorlooptijd Q3 en Q4.**

2. Gemeenteraden in positie

- Organiseren 1e jaarlijkse Metropoolconferentie (gericht op o.a. ontwerp Begroting 2020) **Planning: doorlooptijd Q1 en Q2**.
- Organiseren 2e jaarlijkse Metropoolconferentie (gericht op o.a. Werkprogramma 2020 en Kadernota 2021). **Planning: doorlooptijd Q3 en Q4**.
- Faciliteren (uniforme) informatievoorziening tussen colleges en raden aangaande de Metropoolsamenwerking. **Planning: doorlopende actie**.

3. Bestuurlijke uitvoering

a. Portefeuillehoudersoverleggen en bestuurlijke koplopersgroepen

In 2019 zijn de volgende acties van belang:

- Kiezen van de vier voorzitters van de Portefeuillehoudersoverleggen. **Planning: Q1**.
- Kiezen plaatsvervangende voorzitters van de Portefeuillehoudersoverleggen. **Planning: Q1**.
- Per Portefeuillehoudersoverleg inrichten van bestuurlijke koplopersgroepen, hiervoor maatschappelijke stakeholders uitnodigen. **Planning: doorlooptijd en Q1 en Q2**.

b. Dagelijks Bestuur

In 2019 zijn de volgende acties van belang:

- Inrichting van het 'verbreed' Dagelijks Bestuur. **Planning: Q1**.
- Voorzitterschap Adviescommissie Gulbergen, gericht op afronding betrokkenheid Metropoolregio bij nazorg en gebiedsontwikkeling. **Planning: doorlopende actie**.

- Bestuurlijke opdracht voor regionale strategie, missie en visie van de Metropoolsamenwerking. **Planning: doorlooptijd Q3 2019 – Q2 2020.**

c. Algemeen Bestuur

- In de bemensing is in 2018 voor deze bestuursperiode door de gemeente voorzien. Eventuele aanpassingen van de samenstelling van het Algemeen Bestuur is pas aan de orde bij formele wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling. Dit is in 2021 voorzien. Vooralsnog worden daarom in 2019 – buiten de regulier rol als bestuurlijk opdrachtgever aan het Dagelijks Bestuur - geen specifieke acties voorzien.

d. Commissie voor Advies voor Financiën

- In de bemensing is in 2018 vanuit de gemeenten voorzien. Vooralsnog worden in 2019 –buiten de reguliere adviesrol- geen specifieke acties voorzien.

4. Ambtelijke ondersteuning

- Duurzaam inregelen ambtelijke ondersteuning van de Metropoolsamenwerking en de van de governance onderdeel uitmakende gremia, met daarbij specifiek aandachtspunt het partnerschap van de gemeentelijke organisaties en de regionale ondersteuningsorganisatie van de Metropoolregio Eindhoven. **Planning: doorlooptijd Q1 en Q2.**
- Ambtelijke ondersteuning (vanuit de regionale ondersteuningsorganisatie) van de Raadstafel21. **Planning: doorlopende actie.**
- Formuleren voorstel voor definitieve inzet en omvang van de regionale ambtelijke ondersteuningsorganisatie, gekoppeld aan het Werkprogramma 2020. **Planning: doorlooptijd Q3 en Q4**.
- Vanuit de gemeenten wordt een actieve ambtelijke inzet geleverd op de regionale vraagstukken. Het organiseren hiervan is een **doorlopende actie**.

5. Financiële afspraken

- Afstemming met de andere drie grote regionale Gemeenschappelijke Regelingen over uitvoering van geharmoniseerde planning en controlcyclus. **Planning: doorlopende actie**.
- Voorbereiding en besluitvormingsprocedure Programmabegroting 2020. **Planning: doorlooptijd Q1 en Q2**.
- Voorbereiding en besluitvorming Kadernota 2021. **Planning: doorlooptijd Q3 en Q4**.
- Opstellen en besluitvorming Jaarverslag 2018. **Planning: doorlooptijd Q1 en Q2**.
- Opstellen en besluitvorming Bestuursrapportages. **Planning: Q2 en Q4**.

6. De Gemeenschappelijke Regeling en het Statuut Overlegorganen Metropoolregio Eindhoven

- Voorbereiding en besluitvorming wijzigingsvoorstel Statuut Overlegorganen Metropoolregio Eindhoven. **Planning: doorlopende actie.**
- Doorlopende evaluatie van de samenwerkingspraktijk ten behoeve van aanpassing Gemeenschappelijke Regeling in 2021. **Planning: continue actie**.

AMBTELIJKE ORGANISATIE

Ter ondersteuning van de samenwerking van de 21 gemeenten is een gezamenlijke regionale ondersteuningsorganisatie beschikbaar. Deze organisatie is op maat toegesneden en werkt samen met de gemeentelijke ambtelijke organisaties aan de bestuurlijke realisatie van het samenwerkingsakkoord. Actieve ambtelijke inzet vanuit de gemeenten, samen met de ondersteuningsorganisatie, is cruciaal voor slagkracht, eigenaarschap en vertrouwen.

De ambtelijke ondersteuning van de Metropoolregio richt zich op:

- het ondersteunen van de portefeuillehoudersoverleggen, de bestuurlijke koplopersgroepen, het dagelijks en het algemeen bestuur bij het realiseren van de opgaven zoals opgenomen in het samenwerkingsakkoord;
- het signaleren, verkennen en agenderen van maatschappelijke ontwikkelingen en mogelijk daaruit voortvloeiende opgaven die door de gemeenten in de Metropoolregio Eindhoven kunnen worden belegd.

De ambtelijke inzet van de gemeenten richt zich op:

- inbreng van kennis, ervaring en netwerk;
- het mede vorm en inhoud geven aan de regionale opgave;
- schakel zijn in het bestuurlijk proces in de eigen gemeente en subregio.

De ambtelijke ondersteuning van de Metropoolregio bestaat primair uit procesmanagers die de samenwerking van de 21 gemeenten ondersteunen, aanjagen en doorontwikkelen. Samen met hun gemeentelijke collega's organiseren, faciliteren en begeleiden zij het regionale samenwerkingsproces in de portefeuillehouders-overleggen, dagelijks bestuur en algemeen bestuur. Ook worden (bestuurlijke) netwerken en regionale ontmoetingsmomenten van raden en colleges georganiseerd. De ambtelijke voorbereiding en opvolging van portefeuillehoudersoverleggen/bestuurlijke kop-lopergroepen vindt plaats in periodieke ambtelijke overleggen. Hierin hebben de relevante regionale procesmanagers en gemeentelijke (vak)ambtenaren zitting. De regionale procesmanagers initiëren en faciliteren deze overleggen. Voorstellen met betrekking tot de samenwerking in algemene zin worden ambtelijk voorbereid in samenspraak en overleg met de bestuursambtenaren van de 21 gemeenten. De regionale procesmanagers nemen actief deel in landelijke kennisnetwerken en ontsluiten deze voor de gemeenten.

Meer specifiek richt de ambtelijke ondersteuning van de Metropoolregio zich op:

Uitwerken en bewaken regionale visie / strategie en zorgen voor bestuurlijke positionering

- organiseren van het proces om te komen tot een gemeenschappelijk en gedragen kader.
- zorgen ervoor dat acties worden uitgevoerd en resultaten worden behaald.
- ondersteunen van de bestuurders die namens de regio optreden.
- verkennen van nieuwe strategische ontwikkelingen en vertalen dit naar kansen voor de regio.
- organiseren dat de regio als eenheid naar buiten kan optreden.
- leggen van dwarsverbanden tussen de regionale opgaven ten behoeve van een integraal regionaal beleid.

Faciliteren bestuurlijke besluitvorming

- organiseren van bestuurlijke overlegtafels, zoals een portefeuille-houdersoverleg, om te komen tot regionale besluitvorming.
- faciliteren van de besluitvorming over regionale aangelegenheden bij de deelnemende gemeenten.
- organiseren van ambtelijke overleggen.

Participeren in netwerken, verbinden partijen en onderhouden relaties

- leggen van de contacten met andere partijen die nodig zijn voor het ontwikkelen en uitvoeren van regionale visie en strategie.
- betrekken van deze partijen bij de bestuurlijke processen en faciliteren dit.
- versterken van de samenwerking en relatie met de deelnemende gemeenten, Brainport, provincie, het Rijk, andere (metropool) regio's, waterschappen en maatschappelijke partijen.

Zorgen voor gelijkwaardig kennisniveau en creëren draagvlak

- organiseren dat kennis beschikbaar komt, laten ontwikkelingen zien en zorgen er zo voor dat kennis en ervaring gedeeld wordt.

FINANCIËN

Metropoolregio Eindhoven	Personele kosten	Programma kosten	Werkprogramma 2019 Lasten	Baten	Saldo	Formatie fte	Bezetting fte (1/1/19)
Metropoolregio Eindhoven							
- Economie	218.508	47.367	265.874	0	-265.874	2,2	2,2
- Stimuleringsfonds	158.203	2.725.708	2.883.911	2.952.451	68.540	2,0	2,0
- Bijdrage Brainport Development	0	4.267.879	4.267.879	4.267.879	0	-	-
- Transitie Landelijk gebied	378.630	47.367	425.996	0	-425.996	3,6	2,6
- Energietransitie	355.443	47.367	402.809	0	-402.809	3,5	3,5
- Mobiliteit, incl. GGA	295.727	164.300	460.027	126.800	-333.227	2,9	2,4
- Bestuurlijke samenwerking, organisatie, regionale strategie en Gulbergen	329.676	197.598	527.274	2.923.240	2.395.966	3,3	2,0
Algemene dekkingsmiddelen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-**	**-**
Overhead (inclusief RHCe)	**492.927**	**707.263**	**1.200.190**	**0**	**-1.200.190**	**5,6**	**5,6**
Heffing VPB		**0**	**0**	**0**	**0**	**-**	**-**
Bedrag onvoorzien		**11.009**	**11.009**	**0**	**-11.009**	**-**	**-**
Geraamd saldo van baten en lasten	**2.229.112**	**8.215.858**	**10.444.970**	**10.270.370**	**-174.600**	**23,1**	**20,3**
Mutaties reserves							
Bestemmingsreserve Fysiek Domein	0	0	0	174.600	174.600	-	-
Geraamd resultaat	**2.229.112**	**8.215.858**	**10.444.970**	**10.444.970**	**0**		

Voor de ondersteuning en uitvoering van het Werkprogramma 2019 heeft de Metropoolregio Eindhoven in totaal 23,1 fte beschikbaar (1,4 fte financiële controle, administratie en P&O is ten behoeve van RHCe). In dit werkprogramma is per thema vanuit de regionale ondersteuningsorganisatie een aantal fte toebedeeld; de inzet van de mensen is echter flexibel. Het programma is gebaseerd op de feitelijke bezetting.
In het financieel overzicht zijn de kosten en baten per thema in beeld gebracht. Er zijn geen financiële wijzigingen ten opzichte van de begroting 2019.

Het Werkprogramma 2019 en daarmee het financieel overzicht heeft betrekking op de taken van de Metropoolregio Eindhoven, activiteiten in het kader van Regionaal Historisch Centrum (afgezien van 1,4 fte overhead) zijn niet opgenomen.

Op basis van voortschrijdend inzicht kunnen uren en budgetten gedurende het jaar afwijken van de in dit werkprogramma gepresenteerde aantallen en bedragen. Dit geldt in het bijzonder voor de thema's Energietransitie en Transitie Landelijk Gebied. Dit zijn nieuwe thema's in de samenwerking. Om deze reden wordt vacatureruimte die nu beschikbaar is niet ingevuld. Indien dit leidt tot een begrotingswijziging zal deze volgens de gebruikelijke procedures worden voorgelegd.

metropoolregioeindhoven.nl

METROPOOL
REGIO
EINDHOVEN